

NIBR POLICY BRIEF 2026:5

Fakta om arbeidsliv og fagorganisering i Ukraina

Vitalii Dudin, Denys Gorbach og Jørn Holm-Hansen

OPPSUMMERING

Ukraina er inne i en dyp demografisk krise, og har vært det lenge. Det er akutt mangel på folk i arbeidsfør alder. Derfor ønsker myndighetene å begrense utvandringen og å få flyktninger og arbeidsmigranter tilbake.

Likevel fører de ikke en politikk for et arbeidsliv som er attraktivt for arbeidstakerne. Dette kortnotatet tar for seg den pågående striden om lover og regler og ulike former for fagorganisering i Ukraina.

Forholdene i arbeidslivet vil bli sentralt i gjenoppbyggingen av Ukraina etter krigen. Landet er nemlig inne i en dyp demografisk krise, og har vært det lenge. Gjennom en årrekke har Ukraina hatt stor utvandring av innbyggere i arbeidsfør alder. Dette problemet ble kraftig forstørret etter den russiske storinvasjonen i 2022. Den har brakt om lag seks millioner på flukt ut av landet.

Den ukrainske regjeringen har skissert en rekke tiltak for å bøte på de demografiske problemene. Landet trenger folk i arbeidsfør alder, folk som kan jobbe og betale skatt. For mange ukrainere i utlandet vil lønnsnivået og forholdene i arbeidslivet spille en rolle når de vurderer om de skal satse på å dra tilbake,

men på den internasjonale faglige samorganisasjonen (ITUC) sin rangering av verdens land med hensyn til arbeidstakerrettigheter havner Ukraina i gruppa av verstingland, sammen med blant annet Saudi-Arabia, Nigeria og Russland.

Hvordan står det så til i det ukrainske arbeidslivet? Og hvordan jobber den ukrainske fagbevegelsen? Her kommer en kortfattet gjennomgang med vekt på lover og regler og ulike former for fagorganisering. Dette kortnotatet er det første i rekken av flere fra prosjektet «Arbeidsliv og fagorganisering i Ukraina» og vil bli etterfulgt av flere kortnotater som går mer i dybden på spesifikke temaer.

KRIGENS VIRKNINGER PÅ ARBEIDSLIVET

Hvor mange innbyggere Ukraina har, er omstridt, og den siste folketellingen er fra 2001. Det ukrainske instituttet for demografi og levekår anslår antallet innbyggere på de territoriet som kontrolleres av Ukraina til 29 millioner i 2026. Bare fem og en halv million av disse er registrert som sysselsatt (april 2026), i følge det ukrainske statistikkbyrået (Derzjavna Sluzjba Zajnjatosti 2026). Det er om lag like mange offisielt i arbeid som det er pensjonister i Ukraina. Før 2022 var det en liten overvekt av sysselsatte (Matuszak 2026).

I følge ulike anslag befinner det seg mellom 29 millioner og 31,1 millioner personer i ikke-okkuperte deler av Ukraina. 10,5 millioner er offisielt i arbeid og betaler arbeidsgiveravgift,

hvorav rundt 2 millioner er selvstendig næringsdrivende. Ytterligere 2,6 millioner ukrainere arbeider uoffisielt, ifølge tall fra Økonomi- og arbeidsdepartementet. Ifølge ulike anslag kan Ukraina komme til å mangle rundt 4,5 millioner arbeidstakere i løpet av de neste årene (UNIAN 2026).

I april 2026 var det 27 000 flere registrert som offisielt sysselsatt enn i april året før. Det er en ubetydelig økning, men ser man nærmere på tallene, avspeiler de generelle utviklingstrekk i Ukraina som følge av krigen. Økonomien i visse deler av landet vokser mens andre krymper. Det er økning i antall lønsmottakere i byen Kyiv samt i Lviv-, Ivano-Frankivsk- og Zakarpattia-regionene mens det er reduksjon i Vinnytsia-, Donetsk- og Dnipropetrovsk-regionene (Derzjavna Sluzjba Zajnjatosti 2026).

Det er også klare forskjeller mellom de ulike delene av økonomien. Det var størst økning i antall ansatte innen IT og telekommunikasjon, energisektoren og bygg- og anleggsbransjen. Samtidig var det en nedgang i antall ansatte innen landbruket og råvareindustrien (Derzjavna Sluzjba Zajnjatosti 2026).

Mangel på arbeidskraft

Selv om det er en liten økning i antall formelt sysselsatte, sliter Ukraina med mangel på arbeidskraft. Store deler av den ukrainske arbeidsstyrken er innkalt til militærtjeneste for å forsvare landet etter det

«Ifølge en beregning fra Økonomidepartementet fra året etter storinvasjonen, vil Ukraina i løpet av de neste ti årene måtte tiltrekke seg ytterligere 4,5 millioner arbeidstakere til arbeidsmarkedet»

russiske storangrepet i 2022. I en undersøkelse svarte 48 prosent av bedriftene at ansatte som var avgjørende for driften deres, nå var mobiliserte til Forsvaret eller hadde meldt seg som frivillige (Derevjanko 2025).

I tillegg kommer at svært mange i arbeidsfør alder er ute av det ukrainske arbeidslivet fordi de har forlatt landet og har fått kollektiv, midlertidig beskyttelse i andre europeiske land. Samlet har dette ført til stor mangel på arbeidskraft, og da særlig på faglærte arbeidere.

Ifølge en beregning fra Økonomidepartementet fra året etter storinvasjonen vil Ukraina i løpet av de neste ti årene måtte tiltrekke seg ytterligere 4,5 millioner arbeidstakere til arbeidsmarkedet (gov.ua 2026).

Det er særlig i de sørlige og østlige delene av Ukraina problemet er størst. Dette er områder nær frontlinja, og de som er mest utsatt for krigens ødeleggelser. Metallindustrien og råvareindustrien lider særlig av dette. I tillegg kommer den store fraflyttingen av folk i

arbeidsfør alder i disse regionene. Her trengs folk til den fysiske gjenoppbyggingen av bygninger og infrastruktur og folk til å holde hjula i gang i skoler og helsevesen.

Lønnsnivå og leviekostnader

Mangelen på arbeidskraft har ført til lønnsøkning på opptil 200 prosent de siste par årene, i følge enkelte anslag. Dette har ikke vært fulgt opp av bedring av rettigheter og forhold på arbeidsplassen. Arbeidsgiverne kjemper altså om å tiltrekke seg arbeidskraft først og fremst gjennom lønn. Men selv om lønningene øker, ligger de langt under nivået i andre europeiske land. For eksempel er gjennomsnittslønna i Ukraina en fjerdedel av hva den er i nabolandet Polen. Den ukrainske gjennomsnittslønna er den halve av den offisielt fastsatte minimumslønna i Polen (Matuszak 2026).

I januar–april 2026 utgjorde den gjennomsnittlige månedslønna for fast ansatte 29 000 hryvnia (6 500 kroner). De høyeste lønningene fikk ansatte innen IT og telekommunikasjon (80 000 hryvnia, 17 940 kroner) og finans- og forsikringsvirksomhet

(63 000 hryvnia, 14 130 kroner), mens de laveste lønningene ble betalt innen utdanning samt innen kunst, sport, underholdning og fritid (19 000 hryvnia, 4260 kroner) og helsevesenet (20 000 hryvnia, 4 490 kroner) (Derzjavna Sluzjba Zajnjatosti 2026). Lønnsforskjellene mellom sektorene har økt kraftig siden 2021 (Matuszak 2026).

Minimumslønna er på 8650 hryvnia (1900 kroner), i følge tall fra Finansministeriet som også har fastsatt livsoppholdsminimum — det beløpet en person trenger for å dekke helt grunnleggende levekostnader – til 3328 hryvnia (730 kroner) for folk i arbeidsfør alder (Minfin 2026a, 2026b). Sosialministeriet legger andre tall til grunn. De jobber med å utvikle en ny måte å beregne livsoppholdsminimu på, og anslår at man minimum må kunne rutte med 10 620 hvryvnia (2325 kroner) for å dekke de faktiske månedlige levekostnadene, inkludert inkludert kommunale avgifter (PON 2026).

Grå og svart sektor

Statistiske data om ukrainsk økonomi og arbeidsliv må tas med atskillige klyper salt. Det skyldes den store grå og svarte sektoren i næringslivet, som av naturlige årsaker ikke rapporterer verken antall ansatte eller hvor mye som utbetales i lønninger.

I den grå sektoren får de ansatte gjerne minstelønn og betaler inntektskatt av den. Arbeidsgiveren betaler avgifter til staten ut fra dette minstenivået. Men utover dette får de ansatte lønn «i konvolutt», som ikke registreres noe sted.

Den svarte sektoren unndrar seg både skatter og avgifter, og de ansatte står på bar bakke når det gjelder rettigheter i arbeidslivet.

Det statlige arbeidsdirektoratet (*Derzjpratsia*) anslår at antallet uformelt (dvs ikke-registrerte) sysselsatte er 2,7 millioner, omtrent likt fordelt på menn (54 prosent) og kvinner (FPU 2026a).

Foto: Jørn Holm-Hansen

«Det ukrainske Arbeidstilsynet illustrerer et gjennomgående problem: Selv om lover og regler nok kan være på plass, er det organisatoriske og institusjonelle apparatet til å sørge for at de blir etterlevd, svakt utbygd»

Omfanget av den grå og svarte økonomien gjør at statens inntekter er langt lavere enn de kunne ha vært. Statsbudsjettene i Ukraina har lenge vært i dyp krise, og krigen har gjort den enda mer prekær. Landet er avhengig av massive overføringer fra vennligsinnede land for å dekke de store hullene i statsbudsjettet.

LOVER OG REGLER

Diskusjonen om arbeidstakernes rettigheter har pågått en årrekke i Ukraina. Regjeringen har med jevne mellomrom og i mange år foreslått lovendringer som svekker arbeidstakernes rettigheter. Dette skjøt fart i ly av den militære unntakstilstanden som ble innført etter Russlands massive angrep på Ukraina i februar 2022.

Resultatet er at arbeidstakerne fikk dårligere beskyttelse. Dermed er mange mindre villige til å inngå formelle ansettelsesforhold. Striden har særlig stått om lov nr. 2136 av 15. mars 2022 (om organiseringen av arbeidsforhold under den militære unntakstilstanden).

Loven om arbeidsforhold under den militære unntakstilstanden

Lov nr. 2136 innskrenket flere av

lovbestemmelsene som hadde vært i kraft inntil da. Riktignok er loven midlertidig, men den kan få langsiktige konsekvenser for maktforholdene mellom arbeidsgivere og arbeidstakere. Blant annet ga lov nr. 2136 arbeidsgiverne rett til å suspendere arbeidsavtaler og tariffavtaler, samt til å si opp fagforeningsmedlemmer uten samtykke fra fagforeningene.

Videre åpnet loven for lønnskutt uten forvarsel. Inntil da måtte lønnskutt varsles to måneder i forveien. Prøvetiden kan forhandles individuelt med hver enkelt arbeidstaker. Kort sagt ga loven økt fleksibilitet, men på en ensidig måte til fordel for arbeidsgiverne.

Det er verd å merke seg at siden lov 2136 ble vedtatt, har Nasjonalforsamlingen (*Verkhovna Rada*) endret den slik at noen av rettighetene som ble innskrenket av loven faktisk har blitt gjeninnført. En av grunnene til dette er rett og slett arbeidskraftmangel og da særlig i «hvit sektor», der skatter og avgifter betales slik de skal. Mange har nok tenkt at det er like greit å jobbe skattefritt i grå og svart sektor når arbeidstakerrettighetene ikke er stort bedre inn i den svarte økonomien.

.Det er noen av de mest omstridte lovendringene som har blitt reversert. Den 13. september 2025 ble muligheten for arbeidsgivere til å suspendere tariffavtaler uten å konsultere fagforeningen opphevet. Den 1. oktober 2025 ble inspeksjonene knyttet til mobbing gjenopptatt. Siden 14. mars 2026 er varigheten av suspensjonen av en arbeidsavtale begrenset til seks måneder.

Til tross for justeringene i loven, gjenstår det enkelte bestemmelser som er i strid med Den europeiske sosialpakten: Det er ingen ekstra betaling får å jobbe på helligdag (artikkel 2); utover inspeksjon etter ulykke på arbeidsplassen, er det ikke noe omfattende tilsyn med at bestemmelsene om helse og sikkerhet på arbeidsplassen blir overholdt (artikkel 3); bestemmelsen om en rimelig oppsigelsestid er fjernet [i tilfeller av oppsigelse på grunn av manglende vilje til å fortsette i stillingen etter endring av vesentlige arbeidsvilkår] (artikkel 4); og streikeretten er innskrenket (artikkel 6).

Arbeidstilsynet

En av lovendringene som har blitt reversert, dreier seg om Arbeidstilsynet. De har igjen rett til å gå inn i en bedrift uten forvarsel. Men i det større bildet er det ukrainske Arbeidstilsynet svakt. De har bare myndighet på visse smalt avgrensede områder, som manglende utbetaling av lønn, ulovlig oppsigelse, svart arbeid og mobbing. I tillegg er sanksjonsmulighetene begrensete.

Ved manglende utbetaling av lønn kan boten være på bare 33 euro (Se artikkel 41 nr. 1 i Lov om administrative overtredelser). Selv om arbeidsgiveren har fått sanksjoner fra Arbeidstilsynet, er det dessuten ingen garanti for at arbeidstakerens rettigheter blir gjenopprettet.

Det ukrainske Arbeidstilsynet illustrerer et gjennomgående problem: Selv om lover og regler nok kan være på plass, er det organisatoriske og institusjonelle apparatet til å sørge for at de blir etterlevd, svakt utbygd.

ARBEIDSTVISTER

I løpet av januar–desember 2025 bidro NSPP (Den nasjonale tjenesten for meklings og forlik, som tilsvarer Arbeidsretten i Norge), til å løse 74 kollektive arbeidskonflikter. Tre av dem var på nasjonalt nivå, tre på bransjenivå og 68 på bedriftsnivå (NSPP 2025).

Tilsvarende er antallet arbeidstvister i domstolene på vei ned. Totalt ble det

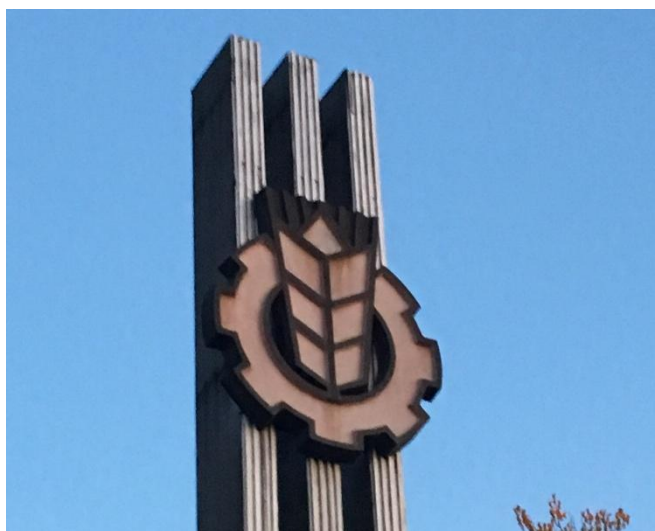

Foto: Jørn Holm-Hansen

«Det ukrainske Arbeidstilsynet illustrerer et gjennomgående problem: Selv om lover og regler nok kan være på plass, er det organisatoriske og institusjonelle apparatet til å sørge for at de blir etterlevd, svakt utbygd»

anlagt 17 261 søksmål i 2021. I 2025 ble det anlagt bare 8 096 søksmål (Sudova vlada Ukrajinu 2026).

De vanligste problemene som får arbeidstakere til å reise søksmål, er manglende utbetaling av lønn (nesten 50 %) og ulovlig oppsigelse (7 %). Strømbrudd, luftangrep og mangel på rettspersonell påvirker rettssakenes varighet negativt. De strenge tidsfristene overholdes likevel. Til tross for krigssituasjonen fastsetter ukrainsk lovgivning en frist på tre måneder for å reise søksmål, men krav om ubetalt lønn kan fremmes uten tidsbegrensninger.

Det hører med til bildet at viktige avgjørelser fra Høyesterett under den militære unntakstilstanden har vært til fordel for arbeidstakerne. For eksempel har høyesterett slått fast at forverring av bedriftens økonomiske situasjon ikke automatisk gjør at arbeidsavtaler kan oppheves (sak nr. 753/12518/22). Jernbaneselskapet opphevet vilkårene i tariffavtalene. Høyesterett avgjorde at en arbeidstaker kan erklære denne beslutningen ulovlig (sak nr. 211/7338/23).

DEN LANGE STRIDEN OM

ARBEIDSLIVSREFORMENE Lovgivningen om arbeidslivet i Ukraina er samlet i én lovbok, en kodeks, selv om det også finnes en rekke separate lover som regulerer visse områder (som lønns- og ferielovgivningen). Den gjeldende arbeidskodeksen (*Kodeks zakoniv pro pratsiu* på ukrainsk) skriver seg fra 1971, og har selvsagt fått omfattende endringer og tillegg siden den tid. Det har vært gjort ulike forsøk på «å rydde opp» og lage en helt ny Arbeidskodeks. Uansett trengte arbeidslovgivningen en gjennomgang for å komme i harmoni med internasjonale forpliktelser overfor ILO og EU-tilpasning. Sett fra arbeidstakersiden, er problemet at disse forsøkene ofte har gått ut på å senke standarden der den ukrainske lovgivningen er bedre enn de internasjonale minstekravene. I tillegg har lovforslagene ofte lagt seg under de internasjonale minstestandardene.

Et første, havarert, forsøk på å få gjennom en ny Arbeidskodeks ble gjort i 2003. Ulike lovforslag ble lagt fram og registrert i Verkhovna Rada i 2003, 2008 og 2015, men ingen av dem ble noensinne vedtatt som lov.

Alle forslagene ble kraftig kritisert av de mest aktive fagforeningene.

Valgene i 2019 brakte Volodymyr Zelenskyj i presidentstolen og ga partiet hans «Folkets tjener» (Sluha Narodu) konstitusjonelt flertall i Verkhovna Rada. Ett av de første tiltakene den nye regjeringen iverksatte, var å utarbeide et forslag til en arbeidslov (*Zakon pro pratsiu*) med et minimalt sett av rettigheter. Også nå ble det argumentert med at det var for mye som hang igjen fra en helt annen tid i den eksisterende lovgivningen.

Noen av de endringsforslagene regjeringen kom med, viste seg å bli kontroversielle og fikk kritikk både fra fagbevegelsen og fra ILO. Forslagene gikk ut på å gjøre arbeidslivet mer «fleksibelt». Det skulle gjøres lettere å si opp ansatte. Basert på den teoretiske antakelsen at arbeidstaker og arbeidsgiver står like sterkt ved inngåelse av kontrakten, skulle de kollektive tariffavtalene svekkes til fordel for individuelle avtaler mellom den enkelte arbeidstaker og arbeidsgiver. Lovforslaget ble trukket tilbake i forbindelse med endringer i regjeringssammensetningen i mars 2020.

I januar 2026 la regjeringen fram et nytt utkast for Verkhovna Rada. Utkastet fikk sterk kritikk fra fagbevegelsen som mente det legger opp til en svekking av arbeidstakernes rettigheter, blant annet ved å nedtone fagforeningenes rolle og erstatte den med formuleringer som «arbeidstakerrepresentanter». De var også bekymret over at utkastet la opp til å svekke

kontrollen med overholdelsen av arbeidslovgivningen.

Bekymringene er oppsummert i en rapport fra NGO'en *Trudovi Initsiatyvy* (Labour Initiatives 2026), NGO'en arbeider for anstendige arbeidsforhold og sosial dialog i Ukraina. En av bekymringene er at lovutkastet legger opp til at arbeidsavtalen med et fagforeningsmedlem sies opp på arbeidsgiverens initiativ etter «konsultasjoner» med fagforeningen. I dag må arbeidsgiveren innhente fagforeningens samtykke for å kunne si opp en arbeidsavtale. Blir utkastet vedtatt, vil kravet om forhåndssamtykke fra fagforeningen bare gjelde for foreningens valgte tillitsfolk. Dessuten blir det streikeforbud for alle kategorier statlig ansatte, noe som avviker sterkt fra annen europeisk praksis.

Rapporten kritiserer også lovutkastet for ikke å være tydelig nok når det gjelder arbeidstakernes personsikkerhet. Formuleringene i utkastet om videoovervåkning og arbeidsgivers muligheter for å overvåke arbeidstakernes pc'er er uklare. Rapporten peker på at lovutkastet legger opp til en endring når det gjelder oppsigelser av fagforeningsmedlemmer. I dag må arbeidsgiveren innhente fagforeningens samtykke for å kunne si opp en arbeidsavtale.

På den positive siden nevner rapporten fra *Trudovi Initsiatyvy* at lovutkastet legger opp til å utvide den betalte ferien fra 24 til 28 dager,

Foto: Jørn Holm-Hansen

som er i tråd med EU-reglene, og lik lønn for likt arbeid. Det er også noen forbedringer i rettighetene til midlertidig ansatte.

Også Europarådet finner positive trekk ved utkastet til Arbeidskodeks når det gjelder etterlevelsen av Det sosiale charteret (Rada Jevropy 2026). De peker på at lovutkastet klargjør hva som menes med rimelig arbeidstid, men peker på at formuleringene om ventetid er for uklare. Utkastet styrker

HMS, særlig når det gjelder fjernarbeid. Samtidig peker Europarådsrapporten på behovet for å sikre retten til fagorganisering for arbeidstakere i gig-økonomien og på digitale plattformer og å sikre allmenngjøring av kollektivavtalene.

Utkastet til Arbeidskodeks ble trukket tilbake i forbindelse med at statsminister Julija Svyrydenkos regjering ble avsatt i juli 2026.

FAGBEVEGELSEN

Det er to store faglige landssammenslutninger i Ukraina. Den største er Føderasjonen av fagforeninger i Ukraina (FPU) og den nest største, Konføderasjonen av frie fagforeninger i Ukraina (KVPU). FPU og KVPU har tradisjonelt hatt en litt ulik profil.

FPU er etterfølgeren etter den faglige landssammenslutningen fra sovjettida og har arvet kontorlokaler, kurssentre og feriehjem. Fagforeningene i FPU har vært gode på velferdstiltak for medlemmene. De har gjerne hatt ansvaret for å fordele bedriftenes velferdsgoder på de ansatte. De ordner også opp i personalsaker, typisk når noen har fått lønna feil beregnet eller ansatte klager på verktøy og maskiner på jobben.

KVPU på sin side har røttene sine fra slutten av 1980-tallet. Midt i perestrojka-perioden gikk gruvearbeiderne i Donbas til streik og opprettet uavhengige fagforeninger. Folk i andre yrkesgrupper som ønsket en mer

«Det er to store faglige landssammenslutninger i Ukraina. Den største er Føderasjonen av fagforeninger i Ukraina (FPU) og den nest største, Konføderasjonen av frie fagforeninger i Ukraina (KVPU)”

aktivistisk og kampklar fagbevegelse gjorde likeså. Disse uavhengige fagforeningene gikk sammen, og i 1993 opprettet de KVPU. Det er særlig i typiske industriyrker, gruver og smelteverk – at KVPU står sterkt.

De fleste fagforeningene i Ukraina har vært i tilbakegang siden 2022. Den nasjonale tjenesten for mekling og forlik (NSPP) fører blant annet tilsyn med fagforeningenes virksomhet. De opplyser at medlemstallet i den største faglige landssammenslutningen i Ukraina - FPU – i 2025 sank til 2,4 millioner medlemmer. Per 1. januar 2026 var antallet medlemmer i FPU 2,418 millioner personer, hvorav 1,712 millioner personer (70,9 %) var yrkesaktive (FPU 2026b). I tillegg til de negative virkningene av lov 2136, skyldes nedgangen i medlemstallet at arbeidsplasser har forsvunnet som følge av krigsskader og utvandring.

Det er vanskelig å fastslå hvor mange medlemmer KVPU har i dag, men ifølge enkelte offisielle tall omfatter denne sammenslutningen rundt 170 000 personer (NTSER).

Fagforeningenes innflytelse varierer fra bransje til bransje. Den er sterkest blant gruvearbeidere og, i en viss grad, blant arbeidere i tungindustrien. I andre sektorer, som helsevesenet, er fagforeningene mye svakere, og det har utviklet seg alternative former for interessearbeid, for eksempel blant sykepleiere som har opprettet en hybrid mellom en fagforening og en sivilsamfunnsgruppe.

En viktig faktor som påvirker fagforeningenes evne til å utføre sine oppgaver, er hvor mye penger de har å rutte med og hvilke eiendommer de sitter på. Etter at Sovjetunionen ble oppløst i 1991, arvet FPU eiendommene til de sovjetiske fagforeningene, noe som ga forbundet en stor fordel i forhold til andre fagforeninger. Samtidig har ulike regjeringer gjentatte ganger forsøkt å inndra disse eiendommene gjennom rettssaker til fordel for staten, og har også beskyldt FPU for eiendomssvindel.

Konfliktene gjaldt også det sentrale Fagforeningshuset i Kyiv, som igjen har vært under FPU's kontroll siden mai 2026.

Noen fagforeningsmedlemmer mener at forvaltningen av disse eiendelene i stadig større grad avleder oppmerksomheten fra fagforeningenes rolle når det gjelder å beskytte og representere medlemmene.

Nedgangen i antall arbeidsplasser i industrien førte til en raskere nedgang i medlemsavgiftene, og under krigen ble arbeidsgiverne fritatt fra å overføre midler til fagforeningene. Lov nr. 2136 tillot dem å svart sektor når fagforeningsorganisasjonene til kultur-, masse- og fritidsarbeid, tilsvarende minst 0,3 % av lønnsfondet.

FAGLIGE RETTIGHETER SOM POLITISK TEMA

Fagforeningene i Ukraina er ikke tilknyttet politiske partier, men av og til prøver politikere å skaffe seg folkelig legitimitet ved å ta kontakt med dem. Den motsatte tendensen er imidlertid sterkere. Flertallet av politikerne framstiller fagforeningene som en hindring for økonomisk utvikling og spiller på den populistiske oppfatningen om at fagforeningene ikke gjør noe for medlemmene sine, men bare fyller egne lommer med den ene prosenten av inntekten som medlemmene betaler inn i medlemsavgift.

I Verkhovna Rada er det en gruppe parlamentarikere fra ulike partier som har engasjert seg i arbeidslivsspørsmål og som har engasjert seg for arbeidstakernes rettigheter.

OPPSUMMERING

Ukraina står midt i en dyp demografisk krise som er forsterket av krigen. Millioner har flyktet, og bare rundt fem og en halv million av landets anslagsvis 29 millioner innbyggere er sysselsatt. Det er mangel på arbeidskraft, særlig i øst og sør. Lønningene har økt kraftig, men ligger fortsatt langt under europeiske nivåer, og den grå og svarte økonomien er omfattende.

Lovgivningen har blitt endret under unntakstilstanden, særlig gjennom lov 2136, som svekket arbeidstakerrettigheter ved å åpne for suspensjon av arbeidsavtaler, lønnskutt uten varsel og oppsigelser uten fagforeningens samtykke. Noen av disse endringene har seinere blitt reversert, men flere bestemmelser bryter fortsatt med Den europeiske sosialpakten. Arbeidstilsynet er svakt og har begrensede sanksjonsmuligheter, noe som gjør at rettigheter ofte ikke blir håndhevet.

Forsøkene på å vedta en ny arbeidskodeks har pågått i mange år. Det nyeste utkastet fra 2026 får sterk kritikk fra fagbevegelsen for å svekke fagforeningers rolle og åpne for lettere oppsigelser, selv om det også inneholder enkelte forbedringer som mer ferie og styrket HMS. Fagbevegelsen består av FPU og KVPU, som begge har mistet medlemmer etter 2022. Fagforeningene står sterkest i industri og gruver, men svakere i andre sektorer. Politisk er faglige rettigheter et omstridt tema, og fagforeningene blir ofte framstilt som hindringer for økonomisk utvikling.

REFERANSER

Derevjanko A. (2025). Tri tsjverty opytanykh kompanij EBA pratsiuvatymut v Ukraini nezalezjno vid tryvalosti vijny, Jevropejska Biznes Asotsiatsija, URL: <https://eba.com.ua/try-chverti-opytanykh-kompanij-eva-pratsyuvatymut-v-ukrayini-nezalezhno-vid-tryvalosti-vijny/>

Derzjavna Sluzhba Zajnjatosti (2026): Analitsjna informatsija ta statystyka, URL: <https://dcz.gov.ua/stat/stattrend>

FPU (2026a): Derzjp ratsi prezentovala doslidzhennja stanu nezadeklarovanoi pratsy v Ukraini u 2025 rotsi, <https://www.fpsu.org.ua/napryamki-diyalnosti/okhorona-pratsi-i-zdorov-ya/28831-derzhpratsi-prezentovala-doslidzhennia-stanu-nezadeklarovanoi-pratsi-v-ukraini-u-2025-rotsi.html>

FPU (2026b). Postanova P 37/1 'Pro zvedeni statystychni dani chlenskih orhanitsiy Federatsiji profspilok Ukraini za 2025 rik ta stan profspilkovoho rukhu v umovakh vijny', https://www.fpsu.org.ua/media/joomla_images/images/images/2026/March/090326/37_1_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%96_%D0%B7%D0%B0_2025_%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf

Gov.ua (2023). Vidnovlennja rynku pratsy – tse sljakh do nasjoji peremogy, URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=3741cc27-dbe5-433e-a139-1d480735bc51&title=VidnovlenniaRinkuPratsiTseShliakhDoNashoiPeremogi-TetianaBerezhna>

ITUC (2026). 2026 ITUC Global Rights Index – The world's worst countries for workers https://www.bollettinoadapt.it/wp-content/uploads/2026/06/global_right_index_2026_en.pdf

Labour Initiatives (2026). The draft Labor Code 2026, februar 2026 (skrevet av Georgij Sandul & Inna Kudinska), <https://trudovi.org.ua/en/analytics/the-draft-labor-code-2026/>

Matuszak, Sławomir (2026). High unemployment and labour shortages: paradoxes in Ukraine's wartime labour market, OSW Commentary, Nr 729.

Minfin (2026a). Minimalna zarplata v Ukraini, <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/min/>

Minfin (2026a). Prozjtkovyj minimum v Ukraini 2026, <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/wagemin/>

NSPP - Nationalna sluzhba poserednistva i primerennja (2025): Bjuleten Nationalnoji sluzhby poserednistva i primerennja, Vypusk No 2.

NTSER (2026). Profspilky, <https://ntser.gov.ua/profspilky/>

PON (2026). Faktytsjnyj prozjtkovyj minimum u tsjervni 2026: dani Minsotspolityky, <https://pon.org.ua/novyny/12953-faktychnyi-prozhytkovyi-minimum-u-chervni-2026-roku-dani-minsocpolityky.html>

Rada Jevropy (2026): Vysnovky 2025 jevropejskoho komitetu z sotsialnykh prav sjtsjodo Ukrainy ta polosjennja projektu trudovoho kodeksu Ukrainy – Analitsjnyj ohljad, Europarådet, juni 2026 (skrevet av Simutina, Jana & Alla Fedorova), <https://rm.coe.int/analytical-report-ecsr-conclusions-vs-draft-labour-code-uk/48802cbbf2>

Sudova vlada Ukrainy (2026). No 1-ts Zvit sudiv persjoji instantsiji pro rozhljad sprav u porjadku tsyvilnoho sudotsjynstva, https://court.gov.ua/storage/portal/main_site/zvit_2025/1-%D1%86_4.2025.xls

UNIAN (2026). Urjad postaviv krapku u pytannja mihrantiv: koho priorytetno sjukatimut robotodavtsy, 18. mai 2029, <https://www.unian.ua/economics/other/roboata-v-ukrajini-uryad-postaviv-krapku-u-pitanni-migrantiv-13385139.html>